

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

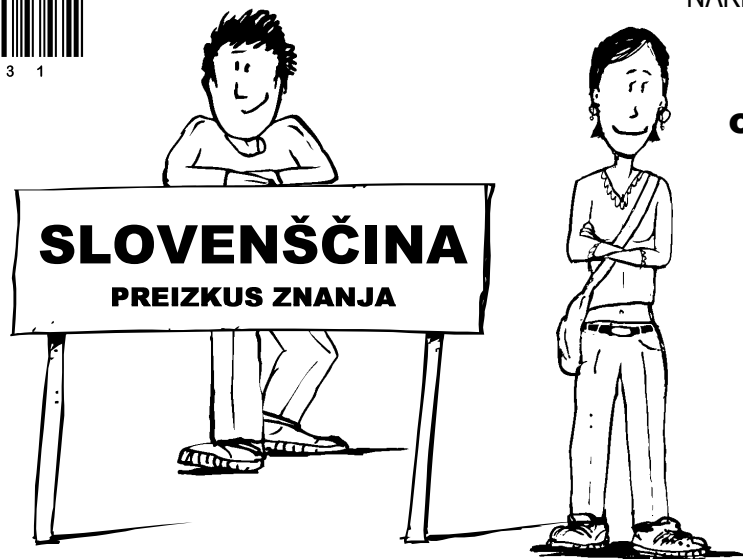

N 1 2 2 1 0 1 3 1

NAKNADNI ROK

3.

obdobje

Četrtek, 31. maj 2012 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese s seboj modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Učenec dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši. Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni kasneje.

Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

PRILOGA

I. DEL

Neli Kodrič

TITA@boginja.smole.in.težav.si

Pripoved govori o dekletu iz 1. letnika gimnazije, njenem doživljanju družine in odnosih med vrstniki.

Šolski škandal

In tako se je zgodilo, da sem na ta prvi gimnazijski dan malo pretiravala. Kar mi ni težko, saj sem že po naravi nekoliko ekscentrična, kot trdi Mila. Enostavno – hotela sem biti opažena. Iz omare sem potegnila Martino črno obleko, ki jo je pred kratkim hotela oddati Rdečemu križu. Sploh ni opazila, da sem jo izmahnila iz škatle in si jo prilastila.

To pa ni bila navadna črna obleka. Njena prva lastnica je bila moja babica Ana. Pred vojno je v njej plesala po malomeščanskem parketu na večernih zabavah.

Marta jo je nekoliko skrajšala, ji odrezala rokave in odstranila perle. Kljub temu ji je ohranila videz nečesa posebnega. Na hrbtu je imela srebrne gumbe in svetlikala se je, saj je bila svilen. Zadaj je imela prišita dva dolga trakova, ki sta se lahko ovila okrog in okrog pasu ter se zavezala v veliko pentljo.

Seveda pentlje nisem hotela imeti, a zdelo se mi je zabavno, da trakova vihrata za mano kot dve zastavi. Zato sem ju pustila odvezana.

Ko sem se oblekla, sem se tudi sama počutila nekaj posebnega. Kot boginja teme, na primer. Ana in Ivan bi bila gotovo ponosna, ko bi videla svojo vnukinjo, sem pomislila. In moja mama – občudovala bi me!

Pred Marto pa sem se raje kar skrila.

Obleka mi je segala skoraj do tal, vendar ne dovolj, da bi prekrila že raznošene superge, ki sem jih obula. A primernih sandal pač nisem imela!

Danes vem, da sem bila za posledice te maškarade sama kriva. Takrat pa sem vsem hotela pokazati, kako se poživžgam na ustaljena pravila oblačenja.

Izmuznila sem se iz stanovanja in pohitela v novo šolo.

Tako se je torej začelo novo poglavje v mojem življenju, in seveda v življenju vseh drugih prvošolcev. To je bilo mnenje ravnatelja, ki nas je – nove gimnazijce – pričakal na krajši slovesnosti.

Zbrali smo se v atriju pred šolsko zgradbo. Ob ravnatelju, ki je bil napihnjjen v lastni pomembnosti, so stali profesorji in profesorice. Nekateri strogi, drugi nasmejani.

Med poslušalci smo bili v prvi vrsti novi učenci. Veliko obrazov sem poznala že od prej, iz osnovne šole. Tu je bila tudi Petra, moja stara sovražnica. Za nami so stali stari gimnazijski mački. Naveličani, zdolgočaseni, prizadevni, zadržani, namuzani. Toliko različnih in v glavnem novih obrazov.

Prikrito sem spremljala različne poglede sošolcev in sošolk, ki so opazili mojo toaleto. Videla sem, da šepetaje komentirajo. Petra se je odkrito hahljala. Vendar se nisem zmenila zanje. Odločena sem bila, da bom ponosno kazala svojo drugačnost.

K meni je stopila Mila.

»Kakšna pa si?« se je začudila, ko me je zagledala. Mila je pač poštena in se ne prilizuje tako, kot to običajno počnejo dekleta. Nisem ji odgovorila.

Ravnatelj pa je medtem govoril naprej.

»Dragi mladi ljudje, s ponosom v srcu vas gledam zbrane tu, pred šolskimi vrati. Danes se vam ta vrata ne odpirajo zgolj v novo šolo, temveč tudi v novo bodočnost. Na vaši poti k odraslosti bomo skupaj preživeli štiri leta lepih, pa tudi težkih trenutkov. Želim vam, da bi bilo

slednjih čim manj ...« bla, bla bla.

Ko je končal, smo ploskali tako učenci kot profesorji, čeprav je bilo vsem prav malo mar za njegove puhlice.

Tedaj nas je pozval, naj gremo v razrede.

Kot trop ovac smo se vsi hkrati gnetli proti stopnišču. Komolci in boki so naju z Milo pritiskali z vseh strani in porivali navzgor.

Tedaj sem nenadoma začutila, da me je zadaj nekaj močno potegnilo. Zaslišala sem RRRSSSSK in potem samo še tišino, ki se je poveznila name kot nekakšen pokrov. Pod tem pokrovom sem nekaj trenutkov stala v brezzračnem prostoru čisto nepremična. V resnici je okrog mene, ki sem stala v sredini, nastal prazen prostor. Z ramen mi je visela obleka, zadaj razparana do tal. Zadnjico so mi pokrivalo zgolj spodnje hlačke.

Za mano je stala Petra. Videla sem njen škodoželjni nasmeh in vedela, da je nalašč stopila na trak, da se mi je obleka raztrgala.

Potem sem zaslišala smeh. Bučen in privoščljiv. Vsiljiv in nesramen. Znani in neznani obrazi so strmeli vame in se krohotali.

Čutila sem, kako mi rdijo lica. Sram me je preplaval kot tsunami – ogromen in ubijalski val.

Mila me je poskušala rešiti. Prijela me je za roko in poskušala zvleči stran.

Toda uprla sem se. Petra ni razumela, da se v meni dviguje bes nemoči in sramote. Smejala se je še glasneje – dokler ni na svojem obrazu začutila pesti, ki ji je razbila ustnico, da se je pocedila kri.

Za hip sem z nejevero pogledala svojo stisnjeno pest, ki je obstala v zraku, ter se začudila moči, skriti v njej. Kot bi bila jeklena!

Petrin smeh se je spremenil v zgroženost in bolečino. V njenih očeh sem prepoznala presenečenje – od mene je pričakovala kvečjemu jok sramu. Boleč udarec je bila zadnja stvar, ki jo je pričakovala.

»Tako, sedaj pa imaš, ti hijena!« sem zavpila. Potem sem zdrvela po stopnicah, skozi špalir nemo strmečih dijakov.

Še sama ne vem, kako sem prišla domov. Skrila sem se v svojo sobo, dvakrat zaklenila vrata in na oknu zapahnila polkna.

Srce mi je tolklo kot ponorelo.

»Konec je! Vsega je konec!« sem dejala Gastonu, ko sem ga objela v postelji.

Maček je zadovoljno zapredel.

(Odlomek iz 4. poglavja)

(N. Kodrič, TITA@boginja.smole.in.težav.si, Mladinska knjiga, Ljubljana 2002.)

II. DEL

Besedilo 1

O FILMU SFINGA

V filmu nam Sfinga, stražar doline Vrat, sama postopoma razkriva, da je tukaj župnik Jakob Aljaž Slovencem s stališča narodne zavesti vtisnil enega najpomembnejših pečatov nasploh. Od oblasti je leta 1895 odkupil sam vrh Triglava in tam simbolično postavil zavetišče. V znameniti triglavski severni steni se je naslednjih 40 let odvijal čisto poseben boj med slovenskimi in nemškimi plezalci. To mednarodno rivalstvo je zaključila šele 2. svetovna vojna. Piko na i je slovenskemu ponosu takoj po njej dal legendarni jeseniški plezalec Joža Čop. Po padcu nacizma je s prvič preplezanim Čopovim stebrom simbolično pokazal, da je Slovenec v svoji Steni sam svoj gospodar.

Ena znamenitejših zgodb o osvajanju Triglava se plete okoli Sfinge. To je tristometrski gladek steber najbolj strahospoštovanega in nedostopnega dela triglavske stene. Sfinga, ki so jo prikazali kot živo bitje, v filmu drži vse vajeti v svojih rokah in se plezalcev otepa z različnimi ukanami. Pripoved filma se nadaljuje v njenem t. i. Obrazu. Tu se časovno pomešata in zlijeta v enega oba najpomembnejša vzpona, in sicer prvi vzpon nasploh, ki sta ga leta 1966 po desetih letih poskusov opravila Ante Mahkota in Peter Ščetinin, ter prvi prosti vzpon iz leta 1995 Gregorja Kresala in Miha Kajzlja. Postopoma spoznavamo, koliko časa, volje in moči je bilo treba vložiti, da je Sfinga končno dovolila plezalcem, da so jo osvojili. Zvemo tudi, kdo vse so bili njeni junaki, ki so premikali meje mogočega.

Idejno in scenaristično sta igrano-dokumentarni film zasnovala alpinista Tine Marenče in Gregor Kresal. Režiral ga je Vojko Anzeljc, direktor fotografije pa je bil Matej Križnik. Za ton je poskrbel Gašper Loborec, glasbo pa je prispevala skupina Siddharta. Filmska ekipa je v zahtevnih snemalnih pogojih odlično sodelovala pod vodstvom producenta Saša Kolariča in Produkcijske skupine Mangart.

(Prirejeno po: Projekt Sfinga – kontakt, Katka Bolhar, odnosi z javnostmi, Ljubljana, avgust 2011.)

Besedilo 2

IZ OCEN FILMA

Sfinga je tako izjemno zapakiran in realiziran projekt (od izredno zahtevnega snemanja v stenah, prek glasbe Siddharte, do vnovičnega ponatisa knjige Anteja Mahkote o njej), da je šokantno, da od Filmskega sklada sploh ni dobil denarja. Sfinga je prvovrsten dokaz predanosti življenju, delu in filmu. Film, ki bo ob kakih obletnicah svojega nastanka, za razliko od večine slovenskih filmov, posnetih po letu 1991, gotovo doživel vnovične projekcije. Sfinga je najpravilnejši odgovor na uganko slovenskega filma.

(Samo Rugelj, Premiera, junij 2011.)

Med alpinističnimi filmi je Sfinga s svojo idejo o prepletu dveh igranih zgodb, ki se na koncu združita v eno, gotovo sveža popestritev. Gledalcu na humoren način pokaže tisto, kar še posebej nealpinistom ni nikoli jasno: kako gore alpiniste z nedostopnostjo mamijo v svoje stene in jim postrežejo z nepopisnim zadovoljstvom, ko jih osvojijo. Ali kot v filmu zapoje žena Anteja Mahkote, prvega osvajalca Sfinginega Obraza, Marjana Deržaj: »*Ostane pest spoznanj in prgišče sanj, spominov sto za stare dni ...*« (Poletna noč)

(Siol.net, april 2011.)

Besedilo 3

VABILO

NA OGLED GORNIŠKEGA DOKUMENTARNEGA FILMA

SFINGA

V začetku aprila je luč sveta ugledal težko pričakovani igrano-dokumentarni film Sfinga. Film na simpatičen in izviren način primerja prvenstveni in prvi prosti vzpon v smeri Obraz Sfinge, ki se nahaja v najbolj markantnem delu triglavske severne stene. Z estetskimi in dih jemajočimi posnetki predstavi lepo in mogočno okolje simbola slovenstva z mistično Sfingo na čelu ter vse štiri plezalce obeh ključnih vzponov, ki ju ločuje obdobje treh desetletij. Osrednja zgodba gledalca popelje od priprav alpinistov na vzpon, po poti do stene in preko nje, vse do tako zelenega vrha.

KDAJ: **SOBOTA, 14. 5. 2011, ob 20. uri**

KJE: **sejna soba HOTELA PLANINKA, Zgornje Jezersko**

VSTOPNINA: **5 EUR**

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Neli Kodrič *TITA@boginja.smole.in.težav.si*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne?
Če je trditev pravilna, na črtico napiši P, če ni pravilna, napiši N.

- _____ Izhodiščno besedilo je prozno besedilo.
- _____ Besedilo je črtica.
- _____ Dogajalni prostor v besedilu je en sam.
- _____ Dogajanje je postavljeno v sodobnost.
- _____ Prevladujoči slogovni postopek je dvogovor/dialog.

	2
--	---

2. O čem predvsem govori besedilo?
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

3. Dogajanje razčleni na 4 dogajalne enote, kot si sledijo v času.
Za vsako enoto povzemi dogajanje in rešitev napiši na črto.

1. dogajalna enota: _____

2. dogajalna enota: _____

3. dogajalna enota: _____

4. dogajalna enota: _____

	4
--	---

4. Kaj izve bralec o Mili in Petri? V odgovor vključi tri ugotovitve za vsako osebo. Odgovori v eni ali dveh povedih.

	3
--	---

5. Kaj je v izhodiščnem besedilu povedano o Marti? Napiši 2 ugotovitvi.

	1
--	---

6. Izhodiščno besedilo je odlomek iz sodobne mladinske pripovedi Neli Kodrič **TITA@boginja.smole.in.težav.si**. V čem se naslov razlikuje od običajnih naslovov mladinskih pripovedi? Kaj po tvojem mnenju avtorica doseže s takšnim naslovom? Odgovora napiši na črti.

	2
--	---

7. Preberi poved iz besedila.

Sram me je preplavil kot tsunami – ogromen in ubijalski val.

- a) Kaj je v besedilu s tem povedano?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

- b) Kaj je v izpisanem delu primerjano s čim?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

- c) Kako so v besedilu (druga polovica prve strani) poimenovani dijaki višjih letnikov?
Kaj je s tem poimenovanjem izraženo?
Odgovora napiši na črti.

	1
--	---

8. Katera podatka manjkata v preglednici?
Vpiši ju na ustrezno mesto.

Ime in priimek avtorja	Naslov dela	Ime in priimek sodobnika/sodobnice
Neli Kodrič	TITA@boginja.smole.in.težav.si	
	Martin Krpan	Simon Gregorčič

	1
--	---

9. Napiši zaokroženo besedilo o tem, kdo pripoveduje zgodbo in katera je bistvena značilnost te osebe. Obe ugotovitvi utemelji, tako da se sklicuješ na izhodiščno besedilo.

A		4
B		2

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedila 1, 2 in 3.

Pozorno preberi vsa tri izhodiščna besedila (označena so s številkami 1, 2 in 3) in reši naloge.

1. Kaj je skupno vsem trem besedilom?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Vsa besedila imajo skupno temo.
 - B V vseh besedilih je izraženo mnenje o filmu.
 - C V vseh besedilih so navedeni ustvarjalci filma.
 - Č Vsa besedila bralcu priporočajo ogled filma.

	1
--	---

2. Katera trditev o izhodiščnih besedilih je pravilna in katera ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni pravilna, obkroži NE.

Dve besedili sta javni, eno besedilo je zasebno.	DA	NE
Besedilo 3 je uradnovalno.	DA	NE
Besedilo 2 je publicistično.	DA	NE
Pri vseh besedilih je avtor znan.	DA	NE
Besedilo 1 je umetnostno, besedili 2 in 3 pa neumetnostni.	DA	NE

	2
--	---

3. Kaj je namen izhodiščnih besedil?
Dopolni odgovora.

Namen besedila 1 je predstaviti film.

Namen besedila 2 je _____.

Namen besedila 3 je _____.

	2
--	---

4. V katerem od izhodiščnih besedil dobi bralec odgovore na navedena vprašanja?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko besedila.

Kaj je vsebina filma in kdo so njegovi ustvarjalci? _____

Kje in kdaj si lahko ogleda film Sfinga? _____

Ali si je film vredno ogledati? _____

Kako je vrh Triglava postal slovenski? _____

Kdo je napisal knjigo o Sfingi? _____

	2
--	---

5. Naslov filma je Sfinga. Iz besedila 1 izpiši besedni zvezi, ki pojasnjujeta, kaj je Sfinga.
Napiši ju na črti.

	2
--	---

6. Pisci besedil 2 in 3 so nad filmom navdušeni. Iz vsakega besedila izpiši besedo oz.
besedno zvezo, ki potrjuje to trditev.
Napiši jo na črto.

Besedilo 2: _____

Besedilo 3: _____

	2
--	---

7. Kaj v besedilu 1 pomeni, da je Sfinga končno dovolila plezalcem, da so jo osvojili?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

8. Kaj pisci v ocenah napovedujejo filmu Sfinga?
Odgovor v povedi napiši na črti.

	2
--	---

9. Gregor Kresal je s Sfingo povezan na več načinov. Zapiši dve vlogi, ki ju je imel v povezavi s Sfingo.

	1
--	---

10. Preberi poved.

Gledalcu na humoren način pokaže tisto, kar še posebej nealpinistom ni nikoli jasno.

- a) Vprašaj se po podčrtani besedni zvezi.
Vprašalnico napiši na črto.

	1
--	---

- b) Podčrtano besedno zvezo zamenjaj z ustrežno besedo, ki ima enak pomen.
Besedo napiši na črto.

Gledalcu _____ pokaže tisto, kar še posebej nealpinistom ni nikoli jasno.

	1
--	---

11. Preberi poved.

Zvemo tudi, kdo vse so bili njeni junaki, ki so premikali meje mogočega.

Katera trditev o podčrtanih glagolih je pravilna in katera ne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni pravilna, obkroži NE.

Glagola sta v isti osebi.	DA	NE
Glagola sta v istem številu.	DA	NE
Glagola sta v različnih časovnih oblikah.	DA	NE
Glagola sta v povednem naklonu.	DA	NE
Glagola sta dovršna.	DA	NE

	2
--	---

12. Preberi poved.

Pripoved filma se nadaljuje v njenem t. i. Obrazu.

Namesto katerih besed je uporabljena krajšava t. i.?

Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

13. Preberi poved.

V znameniti triglavski severni steni se je naslednjih 40 let odvijal čisto poseben boj med slovenskimi in nemškimi plezalci.

Izpiši:

a) prislovno določilo kraja:

	1
--	---

b) prislovno določilo časa:

	1
--	---

14. Preberi poved.

Filmska ekipa je v zahtevnih snemalnih pogojih odlično sodelovala pod vodstvom producenta Saša Kolariča in Produkcijske skupine Mangart.

Vprašaj se po podčrtanih besedah.

Vsako vprašalnico napiši na ustrezno mesto v preglednici.

Napiši tudi, kaj je podčrtana beseda.

Izbiraj med naslednjimi možnostmi: samostalnik, pridevnik, glagol, prislov ali zaimek.

Izpisana beseda	Vprašalnica	Vrsta besede
filmska		
odlično		

	2
--	---

15. Preberi poved. Sestavljena je iz dveh delov.

Prvi del povedi: *Tu se časovno pomešata in zlijeta v enega oba najpomembnejša vzpona,*

Drugi del povedi: *in sicer prvi vzpon nasploh, ki sta ga leta 1966 po desetih letih poskusov opravila Ante Mahkota in Peter Ščetinin, ter prvi prosti vzpon iz leta 1995 Gregorja Kresala in Miha Kajzlja.*

a) Kakšno je razmerje med prvim in drugim delom v povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Drugi del povedi nasprotuje prvemu delu.
- B Drugi del povedi pojasnjuje prvi del.
- C Drugi del povedi z drugimi besedami ponovi prvi del.
- Č Drugi del povedi navede vzrok za dogajanje v prvem delu.

	1
--	---

b) Iz drugega dela povedi izpiši besedi, ki sta ti pomagali pri opredelitvi razmerja med 1. in 2. delom povedi.
Napiši ju na črto.

	1
--	---

16. Preberi navedeno poved.

Po padcu nacizma je simbolično pokazal, da je Slovenec v svoji Steni sam svoj gospodar.

Obkroži črke pred pravilnimi trditvami.

- A Poved je enostavčna.
- B Poved je priredno zložena.
- C Poved je podredno zložena.
- Č Drugi del povedi je namerni odvisnik.
- D Drugi del povedi je predmetni odvisnik.
- E Drugi del povedi je osebkov odvisnik.
- F Prvi del povedi je glavni stavek.

	2
--	---

17. Preberi poved.

Z estetskimi in dih jemajočimi posnetki predstavi lepo in mogočno okolje simbola slovenstva z mistično Sfingo na čelu ter vse štiri plezalce obeh ključnih vzponov, ki ju ločuje obdobje treh desetletij.

- a) Iz povedi izpiši besedno zvezo, na katero se nanaša podčrtani zaimek. Napiši jo na črto.

	1
--	---

- b) Kaj pomeni besedna zveza *ključni vzpon* v navedeni povedi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Vzpon s ključem.
- B Prvi vzpon.
- C Najpomembnejši vzpon.
- Č Edini vzpon.

	1
--	---

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran